

องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

The Factor of Sustainable Leadership for School Administrators under the
Educational Service Area Office Nakhon Phanom

ธีระนันต์ โมธม¹ วาโร เฟ่งสวส์ตี² และเอกลักษณ์ เพียสา³

Theeranan Motham, Waro Phengsawat and Akkaluck Pheasa

Received: November 15, 2022

Revised: December 30, 2022

Accepted: January 16, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความหลากหลาย มีตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายในทางความคิด ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายทางความสามารถ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายทางทักษะ ผู้บริหารสร้างแนวทางการปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกัน ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมให้บุคลากรเกิดการพัฒนา 2) การกระจาย มีตัวบ่งชี้ 4 ตัว คือ ผู้บริหารมีการกระจายความรับผิดชอบงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผู้บริหารมีการกระจายผล

¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; Sakon Nakhon Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: theerananpop@gmail.com, Tel. 062-9837030

ประโยชน์แก่สมาชิกในองค์กร 3) การมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้ 4 ตัว คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายของการบริหารองค์กรอย่างชัดเจน ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่แน่วแน่ มุ่งมั่นทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารร่วมกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ที่เป็นจริง ผู้บริหารมีการสื่อสารให้สมาชิกในองค์กรและชุมชนได้ทราบเป้าหมายที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ 4) การรู้เท่าทันสื่อ มีตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ ผู้บริหารสามารถตีความ วิเคราะห์ แยกแยะสื่อได้ตามข้อเท็จจริง ผู้บริหารมีสติในการตอบโต้กับสื่อได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และผู้บริหารตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสื่อในอนาคต

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบยั่งยืน, ภาวะผู้นำ, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research article aimed to study the components of sustainable leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom. Informant group was academics, education executives, and school administrators, 10 people. Research tools were interview forms and questionnaires. Data were analyzed by content analysis, mean and standard deviation. The results of the research revealed that the sustainable leadership of secondary school administrators had 4 main components: 1) in terms of diversity, there were 5 indicators: the administrators encouraged personnel to be diverse in their ideas, the administrators encouraged personnel to have a variety of abilities, the administrators encouraged personnel to have a variety of skills, the administrators created operational guidelines to be consistent, the administrators created an environment for personnel development; 2) in the aspect of distribution, there were 4 indicators: the administrators had distribution of work responsibilities, the administrators had decentralized decision-making power in operations, the administrators allowed personnel to participate in operations, the administrators had distributed benefits to members in the organization; 3) in terms of vision, there were 4 indicators: the administrators set clear organizational management goals, the administrators had vision to determine to achieve the goals set, the administrators

joined in formulating strategies, the administrators joined in formulating strategies to make changes in vision that came true, the administrators had communicated to members of the organization and the community to know the goals they wanted to achieve; 4) in terms of media literacy, there were 3 indicators, namely, the administrators can interpret, analyze, distinguish media based on facts, the administrators were conscious in responding to the media appropriately to the situation, and the administrators were aware of the potential impact of the media in the future.

Keywords: Sustainable Leadership, Leadership, Secondary School

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนด้านสังคมและวัฒนธรรม การจะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า สิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องพัฒนาประการหนึ่งคือ ทรัพยากรมนุษย์ เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นกลไกการพัฒนา อันจะเป็นพลังผลักดันให้ชาติเจริญก้าวหน้าไปในทิศทางอันพึงประสงค์ โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในชาติ ผู้บริหารโรงเรียนเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษาที่จะสามารถบันดาลให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนเกิดขึ้นได้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนในกระบวนการ เพราะผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้นำที่จะชี้แนะ สั่งการ และวางกรอบทิศทางการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เป็นไปตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ ครูยุคใหม่ที่กำลังทำการปฏิรูปการเรียนรู้ย่อมปรารถนาผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ที่มีแนวการบริหารตอบสนองต่อการปฏิรูปการเรียนรู้เช่นเดียวกัน ผู้บริหารยุคใหม่จะมีบทบาทอย่างสำคัญในการบริหารโรงเรียนตามแนวการบริหารแบบใหม่ มีปรัชญา แนวคิด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และวิธีการทำงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พระมหาสมบุญ สุธมโม, 2557)

ผู้บริหารของโรงเรียนควรมีภาวะผู้นำเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นความสำเร็จของโรงเรียน งานจะดำเนินไปได้ด้วยดี ภาวะผู้นำของผู้บริหารถือเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีคุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (นราธิป โชคชัยสุนทร, 2562) ซึ่งภาวะผู้นำแบบยั่งยืนเป็นภาวะผู้นำที่กำลังได้รับความสนใจจาก

วงการต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะผู้นำทุกคนต่างมีเป้าหมายว่าจะบริหารเพื่อนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร แต่เหนือขึ้นไปกว่านั้นคือการต้องการให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนและยังคงอยู่เมื่อเวลาผ่านไป ทำอย่างไรให้องค์กรประสบความสำเร็จเช่นเดิมเมื่อองค์กรต้องเปลี่ยนผู้นำคนใหม่ (ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์, 2558) ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนยังเป็นรูปแบบการบริหารจัดการแนวใหม่ที่ได้รับอิทธิพลมาจากกระแสการพัฒนาของโลกที่มุ่งไปสู่ความยั่งยืน โดยมีองค์กรสหประชาชาติเป็นองค์กรแรก ๆ ที่กำหนดให้เป็นวาระที่สำคัญขององค์กรและมุ่งรณรงค์ให้ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบยั่งยืน รวมทั้งทางด้านการศึกษาโดยได้กำหนดให้ปี พ.ศ.2548-2558 เป็นทศวรรษแห่งการพัฒนาการศึกษาสู่ความยั่งยืน จากกระแสดังกล่าวนี้ นักการศึกษาจึงได้ตื่นตัวและเริ่มทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความยั่งยืนทางด้านการศึกษารวมถึงภาวะผู้นำแบบยั่งยืนซึ่งถือเป็นพื้นฐานเพื่อหลักในการขับเคลื่อนพันธกิจด้านการศึกษา

จากสภาพปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายโรงเรียน ทำให้การบริหารงานในโรงเรียนไม่ต่อเนื่องและไม่ยั่งยืน เพราะมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนในฐานะที่เป็นองค์กรระบบเปิดย่อมได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เพราะหากสิ่งแวดล้อมภายนอกมีการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาจะต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการดำรงอยู่ขององค์กร ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญในการกำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะผู้นำไม่ใช่เพียงต้องมีภาวะผู้นำที่ถูกต้องหรือการฝึกอบรมให้พวกเขาเหล่านั้นมีสมรรถนะ แต่เป็นการสร้างระบบและสภาพแวดล้อมของความเป็นภาวะผู้นำที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร ตามแนวคิดของนักวิชาการ 10 แหล่ง ได้แก่ ศิลปชัย สุวรรณณัติ (2555); ปภาวี พิพัฒน์ลักษณ์ (2557); ทิวากานต์

ศรีสวัสดิ์ (2558); วาราดา ปวีณวัชร (2561); พา อักษรเสื่อ (2562); สุนทรีพร อัมพลพร (2564); Lambert, S. (2011); Kross, K. & Kitazume, K. (2013); Norlia, G. and Jamil, A. (2014); Stanekzai, A. I. (2016) วิเคราะห์องค์ประกอบจากแบบศึกษาเอกสาร โดยการแจกแจงความถี่จากหลายแหล่งข้อมูล และสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด

ระยะที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เกี่ยวกับประเด็นองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียน

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1 ผู้วิจัยจัดร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับประเด็นองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และนำร่างแบบสัมภาษณ์ให้ประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ ของประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 3 ยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียน โดยทรงคุณวุฒิ 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียน

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1 ผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้จากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ มาร่างแบบสอบถามเพื่อหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้

2.2 นำร่างแบบสอบถามให้ประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์

2.3 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของประธานกรรมการและ

[illegible]

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำ แบบยั่งยืน	นักการศึกษา	ศึกษาจากเอกสาร										ความถี่	สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ					ความถี่	องค์ประกอบที่ศึกษา
		คิลปชัย สุวรรณเมณี (2555)	ปภาวี พัฒนลักษณ์ (2557)	ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์ (2558)	วราดา ปรีณวัชร (2561)	พา อักษรเชื้อ (2562)	สุนทรพร อ่ำพลพร (2564)	Lambert, S. (2011)	Kross, K. & Kitazume, K. (2013)	Norlia, G. and Jamil, A. (2014)	Stanekzai, A. I. (2016)		พนมศักดิ์ ไชยธงยศ	ประหยัด วงวร	ทิพวรรณ แสนจันทร์ดิษฐ์	ภานุมาศ สุวรรณมาโจ	ไกรศรี ภิรมย์		
แบบ																			
9. ความยุติธรรม											4								
- ความยุติธรรม		✓					✓				✓								
- คำนึงถึงความเป็นธรรม			✓																
10. ความพร้อมด้านทรัพยากร											3								
- ความพร้อมด้านทรัพยากร		✓					✓												
- มีความสามารถในการพัฒนาทรัพยากร			✓																
11. การอนุรักษ์		✓						✓			1								
12. การมีวิสัยทัศน์											6							5	✓
- มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน					✓														
- การมีจุดยืนที่มั่นคง มีจุดก้าวเดินที่ยาวไกล						✓		✓											
- การมองไปข้างหน้า										✓									
- มีวิสัยทัศน์							✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓			
13. ความสามารถของบุคลากร											2								
- การสร้างขีดความสามารถของบุคลากร								✓											
- ความสามารถ										✓									
14. มองเป้าหมายระยะยาวจากเป้าหมายระยะ											2								

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำ แบบยั่งยืน	นักการศึกษา	ศึกษาจากเอกสาร										ความถี่	สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ						องค์ประกอบที่ศึกษา
		คิลป์ชัย สุวรรณเมณี (2555)	ปภาวี พัฒนาลักษณ์ (2557)	ทิวกานต์ ศรีสวัสดิ์ (2558)	วราดา ปรีณวัชร (2561)	พา อักษรเชื้อ (2562)	สุนทรีพร อัมพลพร (2564)	Lambert, S. (2011)	Kross, K. & Kitazume, K. (2013)	Norlia, G. and Jamil, A. (2014)	Stanekzai, A. I. (2016)		พนมศักดิ์ ไชยธยศ	ประหยัด วงวร	ทิพวรรณ แสนจันทร์ฉิชัย	ภานุมาศ สุวรรณมาโจ	ไกรศรี ภิรมย์		
สั้น																			
- มองเป้าหมายระยะยาวจากเป้าหมายระยะสั้น							✓												
- ให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ในอดีต		✓																	
15. กระตือรือร้น		✓									1								
16. เฝ้ารอวังสภาพแวดล้อม		✓									1								
17. มีความเชี่ยวชาญ								✓											
18. มีความสามารถในการแก้ปัญหา								✓											
19. สร้างความเปลี่ยนแปลง								✓											
20. มีไหวพริบในการบริหาร								✓											
21. ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้		✓									1								
22. ผู้นำทางจริยธรรม				✓							1								
23. ผู้นำทางการพัฒนา				✓							1								
24. ความซื่อสัตย์											2								
- ความซื่อสัตย์									✓										
- สร้างความไว้วางใจ						✓													
25. ประสิทธิภาพของตนเอง									✓		1								

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำ แบบยั่งยืน	นักการศึกษา	ศึกษาจากเอกสาร											สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ							
		คิลชัย สุวรรณณี (2555)	ปภาวี พัฒนลักษณ์ (2557)	ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์ (2558)	วาราดา ปรีณวัชร (2561)	พา อักษรเสือ (2562)	สุนทรีพร อ่ำพลพร (2564)	Lambert, S. (2011)	Kross, K. & Kitazume, K. (2013)	Norlia, G. and Jamil, A. (2014)	Stanekzai, A. I. (2016)		ความถี่	พนมศักดิ์ ไชยธงยศ	ประหยัด วงวร	ทิพวรรณ แสนจันทร์ดิษฐ์	ภานุมาศ สุวรรณมาโจ			ไกรศรี ภิรมย์
26. ความอดทน												3								
- อดทนเพื่อผลสำเร็จ ที่แท้จริง		✓																		
- ความอดทน						✓					✓									
27. มีการสื่อสารที่ดี											✓	1								
28. ให้คุณค่า บุคลากรทุกคน											✓	1								
29 ความกล้าหาญ และเด็ดขาด						✓						1								
30. การรู้เท่าทันสื่อ												-						2		✓
- การรู้เท่าทันสื่อ															✓					
- การเข้าใจสื่อ สมัยใหม่													✓							
รวม		7	10	6	4	4	10	6	5	4	7		3	2	3	2	3			

จากตารางที่ 1 จากการสังเคราะห์เอกสาร พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารมีทั้งหมด 30 องค์ประกอบ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร ที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป จะได้ องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความหลากหลาย 2) การกระจาย และ 3) การมีวิสัยทัศน์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารเพิ่มเติมจากการสังเคราะห์เอกสาร จำนวน 1 ด้าน คือ การรู้เท่าทันสื่อ โดยสรุป องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความหลากหลาย 2) การกระจาย 3) การมีวิสัยทัศน์ และ 4) การรู้เท่าทันสื่อ โดยสรุปผลองค์ประกอบ นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร ดังนี้

ตารางที่ 2 องค์ประกอบ นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้ ของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้
1. ความหลากหลาย	การให้ความสำคัญกับกระบวนการหรือวิธีการของผู้บริหารในการส่งเสริมให้มีความหลากหลายในทางการคิด ความหลากหลายทางความสามารถ และความหลากหลายทางทักษะ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันในทางปฏิบัติ มีการบ่มเพาะสร้างสภาพแวดล้อมให้บุคลากรเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง	1. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายในทางความคิด
		2. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายทางความสามารถ
		3. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายทางทักษะ
		4. ผู้บริหารสร้างแนวทางการปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกัน
		5. ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมให้บุคลากรเกิดการพัฒนา
2. การกระจาย	พฤติกรรมของผู้บริหารในการกระจายความรับผิดชอบในการดำเนินงานภายในโรงเรียน มีการกระจายอำนาจและการกระจายผลประโยชน์ โดยการให้โอกาสบุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและตัดสินใจร่วมกัน เพื่อหาวิธีการหรือแนวทางที่เหมาะสมที่สุด	1. ผู้บริหารมีการกระจายความรับผิดชอบงานที่ปฏิบัติ
		2. ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงาน
		3. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
		4. ผู้บริหารมีการกระจายผลประโยชน์แก่สมาชิกในองค์กร
3. การมีวิสัยทัศน์	ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดเป้าหมายของการบริหารการศึกษาโดยการวิเคราะห์แนวโน้มอนาคต มีวิสัยทัศน์แน่วแน่ที่จะมุ่งมั่นทำให้สำเร็จ กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามทิศทางที่วางไว้กำหนดกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้วิสัยทัศน์กลายเป็นจริง และแสดงวิสัยทัศน์ที่สื่อสารให้ชุมชนหรือสังคมทราบถึงการบริหารโรงเรียน	1. ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายของการบริหารองค์กรอย่างชัดเจน
		2. ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่แน่วแน่มุ่งมั่นทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
		3. ผู้บริหารร่วมกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ที่เป็นจริง
		4. ผู้บริหารมีการสื่อสารให้สมาชิกในองค์กรและชุมชนได้ทราบเป้าหมายที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ
4. การรู้เท่าทันสื่อ	ความสามารถของผู้บริหารในการตีความออกมาได้อย่างหลากหลาย วิเคราะห์เนื้อหาของสื่อที่น่าเสนอ แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็น มีการตอบโต้กับสื่ออย่างมีสติ	1. ผู้บริหารสามารถตีความ วิเคราะห์แยกแยะสื่อได้ตามข้อเท็จจริง
		2. ผู้บริหารมีสติในการตอบโต้กับสื่อได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้
	และรู้ตัว รวมถึงการตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากสื่อ ทั้งสื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อใหม่ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์	3. ผู้บริหารตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสื่อในอนาคต

ผลการสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร พบว่า ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร มี 4 องค์ประกอบ 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. ความหลากหลาย มีตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายในทางความคิด ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายทางความสามารถ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความหลากหลายทางทักษะ ผู้บริหารสร้างแนวทางการปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกัน ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมให้บุคลากรเกิดการพัฒนา

2. การกระจาย มีตัวบ่งชี้ 4 ตัว คือ ผู้บริหารมีการกระจายความรับผิดชอบงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผู้บริหารมีการกระจายผลประโยชน์แก่สมาชิกในองค์กร

3. การมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้ 4 ตัว คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายของการบริหารองค์กรอย่างชัดเจน ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่แน่วแน่ มุ่งมั่นทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารร่วมกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ที่เป็นจริง ผู้บริหารมีการสื่อสารให้สมาชิกในองค์กรและชุมชนได้ทราบเป้าหมายที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ

4. การรู้เท่าทันสื่อ มีตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ ผู้บริหารสามารถตีความ วิเคราะห์ แยกแยะสื่อได้ตามข้อเท็จจริง ผู้บริหารมีสติในการตอบโต้กับสื่อได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และผู้บริหารตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสื่อในอนาคต

โดยองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร ได้ยืนยันองค์ประกอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดังนี้

ตารางที่ 3 การยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร

ที่	ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหาร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ความหลากหลาย	4.87	0.67	มากที่สุด	4.13	0.75	มาก
2	การกระจาย	4.73	0.67	มากที่สุด	4.40	0.72	มาก

3	การมีวิสัยทัศน์	5.00	0.73	มากที่สุด	4.47	0.79	มาก
4	การรู้เท่าทันสื่อ	5.00	0.69	มากที่สุด	4.40	0.73	มาก
	รวม	4.90	0.66	มากที่สุด	4.35	0.72	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X} = 5.00$) การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 5.00$) และความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.87$) และความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.47$) การกระจาย ($\bar{X} = 4.40$) และ การรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X} = 4.40$)

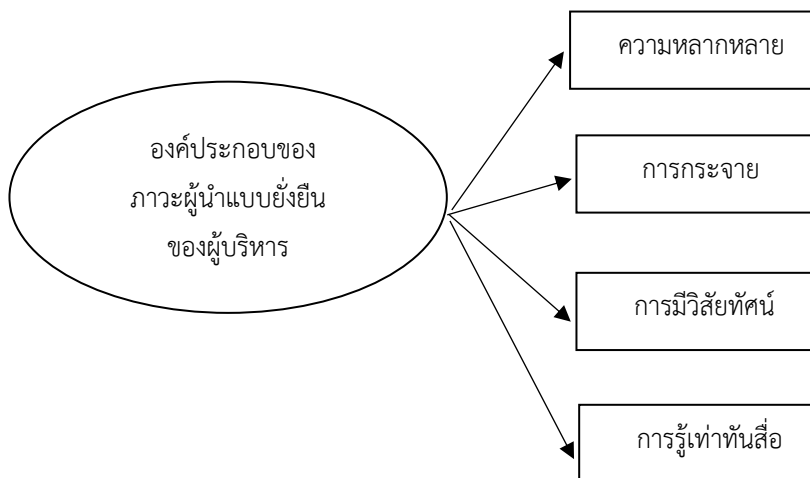
อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครพนม ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครพนม พบว่า ผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนอย่างหลากหลายและรัดกุม พบว่า การรู้เท่าทันสื่อ เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนที่มีความเหมาะสมมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารที่ต้องการบริหารงานแบบยั่งยืน ต้องให้ความสำคัญกับสื่อ ต้องสามารถคิด วิเคราะห์ แยกแยะสื่อได้ ซึ่งเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันที่สื่อเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการบริหารโรงเรียน นอกจากนั้นองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนที่เหมาะสมรองลงมาก็คือการมีการมีวิสัยทัศน์ แสดงว่า ผู้บริหารที่บริหารงานอย่างยั่งยืนต้องสามารถทำให้อุบลการณ์ของภาพความสำเร็จของโรงเรียนได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการบริหารงานอย่างมีจุดหมายซึ่งจะทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีส่งเสริมความหลากหลายในโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบยั่งยืนที่เหมาะสมรองลงมา เพราะการบริหารงานบนความหลากหลายสามารถต่อยอดความคิดที่แตกต่างได้ สามารถหาวิธีคิดและวิธีปฏิบัติที่หลากหลาย นำมาสู่วิธีการที่ดีที่สุด และองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบยั่งยืนที่เหมาะสมอีกด้านหนึ่ง คือ ผู้บริหารต้องมีการกระจาย ทั้งในด้านความรับผิดชอบในการดำเนินงานภายในโรงเรียน ทั้งการกระจายอำนาจและการกระจายผลประโยชน์ โดยการให้โอกาสบุคลากรได้เข้ามามี

ส่วนร่วมในการดำเนินงานและตัดสินใจร่วมกัน เพื่อหาวิธีการหรือแนวทางที่เหมาะสมและยั่งยืนที่สุด ในการพัฒนาโรงเรียน จะทำให้โรงเรียนสามารถบริหารได้อย่างเป็นองค์กรรวม และยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของปภาวิ พิพัฒนลักษณ์ (2557) พบว่า องค์กรประกอบของภาวะผู้นำแบบ ยั่งยืนมี 10 ด้าน ดังนี้ 1) ส่งเสริมความหลากหลาย 2) กระจายภาวะผู้นำ 3) คำนึงถึงความเป็นธรรม 4) มีความสามารถในการพัฒนาทรัพยากร 5) สืบสานความสำเร็จ 6) ให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ ในอดีต 7) กระตือรือร้น 8) เผื่อแผ่รังสสภาพแวดล้อม 9) ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ และ 10) อุดหนุนเพื่อผลสำเร็จที่แท้จริง สอดคล้องกับ Stanekzai, A. I. (2016) พบว่า องค์กรประกอบของ ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนมี 7 ด้าน ดังนี้ 1) ความหลากหลาย 2) ความทนทาน 3) ความยุติธรรม 4) มี วิสัยทัศน์ 5) ความอดทน 6) มีการสื่อสารที่ดี และ 7) ให้คุณค่าบุคลากรทุกคน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอสรุปองค์ความรู้ใหม่ คือ องค์กรประกอบของภาวะผู้นำของภาวะผู้นำแบบยั่งยืน ของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความหลากหลาย 2) การกระจาย 3) การมี วิสัยทัศน์ และ 4) การรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งนำเสนอเป็นแผนภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามารถสร้างหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำแบบยั่งยืน โดยใช้องค์ประกอบจากผลการวิจัยในครั้งนี้
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนารู้อะไรของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นกรอบในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของตนเอง
2. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยนำกรอบแนวคิดจากผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์. (2558). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 38(4), 57-64.
- นราธิป โชคชัยสุนทร. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปภาวี พิพัฒน์ลักษณ์. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาสมบุญ สุธมโม. (2557). บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 1(1), 89-102.
- พา อักษรเสื่อ. (2562). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 6(3), 634-644.
- วาราดา ปวีณวัชร. (2561). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา: การพัฒนาและทดสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง. (ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎี

บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ศิลป์ชัย สุวรรณมณี. (2555). องค์ประกอบสำคัญสู่การเป็นผู้นำแบบยั่งยืน. *วารสารปาริชาติ*, 25(1), 77-85.

สุนทรพิพร อำพลพร. (2564). สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสาร มจร บาลีศึกษาศาสตร์สภปริทรรศน์*, 7(3), 174-207.

Kross, K. & Kitazume, K. (2013). Five traits essential for sustainability leadership. Retrieved from <https://www.triplepundit.com/story/2013/5-traits-essential-sustainability-leadership/> 4 9316

Lambert, S. (2011). The perception and implementation of sustainable Leadership strategies in further education colleges. *The Journal of Leadership Education*, 11(2), 102-120.

Norlia, G. and Jamil, A. (2014). Attributes of School Leaders towards Achieving Sustainable Leadership: A Factor Analysis. *Journal of Education and Learning*, 3(1), 122-133.

Stanekzai, A. I. (2016). *The characteristic of Leadership-Seven important traits*. Retrieved from <https://www.linkedin.com/pulse/characteristic-leadership-7-important-traits-stanekzai>.